

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

Datums skatāms laika zīmogā Nr. 1-5/175

Tieslietu ministrijai
tm.kanceleja@tm.gov.lv

*Par nolēmumu pieņemšanu apgabaltiesai nosūtītā
civillietā, kas skar aizgādības un
saskarsmes tiesības*

Saskaņā ar Tiesībsarga likuma 11. panta 4. punktu viena no tiesībsarga funkcijām ir atklāt trūkumus tiesību aktos un to piemērošanā, kā arī veicināt šo trūkumu novēršanu jautājumos, kas saistīti ar cilvēktiesību un labas pārvaldības principa ievērošanu.

Tiesībsargs, izskatot personu iesniegumus, kas skar vecāku aizgādības un saskarsmes tiesības, ir konstatējis, ka laikā, kamēr civillietā ir nodota apgabaltiesai blakus sūdzības izskatīšanai par pagaidu noregulējumu, pirmās instances tiesā nenotiek pušu iesniegto lūgumu virzība, pagarinās civillietas izskatīšanas termiņš.

Pieņemot blakus sūdzību par tiesas pagaidu nolēmumu (piemēram, par bērna pagaidu dzīvesvietu vai pagaidu saskarsmes tiesības kārtības noteikšanu), pirmās instances tiesa konkrēto civillietu nosūta izskatīšanai apgabaltiesai. Laikā, kamēr civillietā atrodas apgabaltiesā (vairākus mēnešus), pirmās instances tiesa civillietu noņem no izskatīšanas. Tātad tiek apturēta lietas virzība un netiek izskatīti pušu vēlāk (pēc civillietas nosūtīšanas apgabaltiesai) iesniegtie lūgumi (piemēram, par prasījuma papildināšanu – par pagaidu uzturlīdzekļu noteikšanu, par pagaidu saskarsmes tiesības kārtības grozīšanu, ja mainījušies faktiskie apstākļi). Tiesa norādījusi, ka atsevišķos gadījumos, kad civillietas izskatīšanā ir jāievēro Civilprocesa likumā noteiktie termiņi (piemēram, pieteikuma izskatīšana par aizlieguma noteikšanu bērna izvešanai no valsts), pirmās instances tiesai ir jāizprasa civillietā no apgabaltiesas. Pirmās instances tiesa pēc jauna pagaidu nolēmuma par citu prasījumu pieņemšanas civillietu nosūta atpakaļ apgabaltiesai. Ja par jauno nolēmumu arī tiek iesniegta blakus sūdzība, laikā, kamēr civillietā atrodas izskatīšanā apgabaltiesā, pirmās instances tiesā netiek izlemts jautājums par blakus sūdzības virzību par tiesas pagaidu nolēmumu par aizliegumu izvest bērnu no valsts, gadījumos, ja nolēmums pieņemts pēc civillietas nosūtīšanas apgabaltiesai. Tāpat netiek izskatīti pušu lūgumi, piemēram, noteikt jaunu pagaidu saskarsmes tiesības izmantošanas kārtību, ja mainījušies lietas faktiskie apstākļi. Civillietā nav iespēju pieņemt spriedumu, lai gan ir veiktas visas nepieciešamās darbības un tiesas rīcībā ir visa informācija, lai izskatītu lietu pēc būtības. Tādā veidā tiek pagarināts tiesāšanās laiks civillietā, kas skar bērna tiesības, uz vairākiem mēnešiem. Tiesas, sniedzot skaidrojumus

par civillietu nesamērīgi ilgo izskatīšanas termiņu, kā vienu no kavēšanās iemesliem norāda civillietas faktisko atrašanos apgabaltiesā.

Nav šaubu, ka blakus sūdzības izskatīšanai apgabaltiesā ir nepieciešams noteikts laiks. Lietās, kas skar aizgādības un saskarsmes tiesības, pirmās instances tiesai laikā, kamēr civillietā atrodas iztiesāšanā apgabaltiesā, var būt nepieciešamība, ievērojot bērna labākās intereses, pieņemt citu pagaidu nolēmumu, izlemt jautājumu par blakus sūdzības virzību par citu pagaidu nolēmumu civillietā vai izskatīt lietu pēc būtības. Kavēšanās civillietas izskatīšanā var ietekmēt bērna un viņa vecāku tiesības uz taisnīgu tiesu. Jāatzīmē, ka tiesas pagaidu nolēmumam ir pagaidu raksturs ar mērķi nodrošināt bērna tiesību ievērošanu līdz laikam, kad tiesa izšķir vecāku strīdu, izskatot civillietu pēc būtības un spēkā stājas tiesas spriedums.

Lūdzu Tieslietu ministriju līdz **2021. gada 13. septembrim** sniegt skaidrojumu par civillietas virzību lietās, kas skar aizgādības un saskarsmes tiesības, laikā, kad blakus sūdzības par pagaidu nolēmumu izskatīšanai civillietā tiek nodota apgabaltiesai. Lūdzu skaidrot, vai un kādu iemeslu dēļ nav iespējami risinājumi, izmantojot tehnoloģijas un tiesu informācijas sistēmas, lai mazinātu situācijas, ka civillietas izskatīšana tiek kavēta minētā iemesla dēļ.

Lūdzu sniegt citu informāciju, kas nepieciešama lietas pilnīgai izpratnei.

Lūgumu pamatoju ar Tiesībsarga likuma 13. panta 1. punktu, kurā noteikts, ka tiesībsargam ir tiesības pieprasīt un saņemt bez maksas no iestādes pārbaudes lietā nepieciešamos dokumentus (administratīvos aktus, procesuālos lēmumus, vēstules), paskaidrojumus un citu informāciju, un 27. panta pirmo daļu, kas nosaka, ka pieprasot šā likuma 13. panta 1. punktā minēto informāciju, tiesībsargs nosaka šīs informācijas apjomu un norāda saprātīgu tās sniegšanas termiņu.

Tiesībsarga pilnvarojumā
Bērnu tiesību nodaļas vadītāja

Laila Grāvere

Laila Henzele, +371 67686768
laila.henzele@tiesibsargs.lv

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu